

ВИСНОВОК

рецензента

доктора філологічних наук, професора, декана факультету української філології та журналістики імені Андрія Малишка Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Висоцького Анатолія Васильовича

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації

Федорової Анни Петрівни

«Реалізація комунікативних стратегій і тактик у мовленні сучасних українських політичних експертів і технологів»,

поданої на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії

за спеціальністю 035 Філологія

галузі знань 03 Гуманітарні науки

Актуальність теми дослідження. Сучасний інформаційний простір України під впливом цифрової доби та геополітичних викликів зазнає значних змін, що безпосередньо позначено на характері публічної комунікації, зокрема політичному дискурсі. Особливе місце в цьому процесі посідає мовлення політичних експертів, технологів, аналітиків, політологів, які виступають головними модераторами громадської думки. Проблема дослідження вербальних засобів впливу, зокрема специфіки реалізації комунікативних стратегій і тактик у їхньому мовленні, нині залишається вагомим та гостроактуальною для українського мовознавства.

Комунікація в політичному дискурсі є не просто способом обміну інформацією, а й інструментом прагматичного впливу, моделювання свідомості та формування стереотипів. Динамічність українського політикуму супроводжується появою нових вербальних прийомів, проявами як прямої, так і прихованої мовленнєвої агресії, що потребує системного лінгвістичного аналізу. Необхідність теоретичного узагальнення тактико-стратегічного потенціалу мови, виокремлення домінантних стратегій і дослідження мовної особистості сучасного політоглядача, безумовно, посилює актуальність дисертації Федорової А. П.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Аналіз матеріалів дисертаційної праці дає підстави для висновку щодо високого рівня обґрунтованості та достовірності

наукових положень і висновків. Дисертантка виконала докладний теоретичний аналіз та узагальнення широкого кола українських і закордонних джерел із політичної лінгвістики, прагмалінгвістики тощо. Наукова робота має чітку, логічно вибудовану структуру і містить вступ, три розділи, висновки до кожного розділу, загальні висновки, списки використаної літератури та джерел фактичного матеріалу, а також додатки.

У дисертації використано комплекс теоретичних та емпіричних методів (зокрема, метод дискурс-аналізу фактичного матеріалу – інтерв'ю, блогів, публічних виступів), що є цілком відповідним до природи досліджуваного психота соціолінгвістичного явища. Здобувачка системно підійшла до вивчення матеріалу, з'ясувала та уточнила сутність основних дефініцій («політичний дискурс», «вербальний вплив», «мовна особистість», «мовленнева агресія», «комунікативна стратегія», «комунікативна тактика»), обґрунтувала функційно-прагматичний природу стратегічно-тактичної комунікації в політичному дискурсі України і наочно продемонструвала високу адаптивність політичних експертів і технологів у тих чи тих комунікативних ситуаціях.

Наукова новизна одержаних результатів. Наукова новизна дослідження полягає в тому, що в ньому комплексно проаналізовано проблему реалізації комунікативних стратегій і тактик на фактично новому мовному матеріалі: у мовленні представників експертного середовища українського політикуму. Подальшого методологічного розвитку набули лінгвокогнітивні підходи до опису структури мовної особистості політичного аналітика.

Повнота викладу основних результатів дисертації в публікаціях. Основні положення й результати дисертаційної роботи повною мірою відображено у публікаціях здобувача. За темою дослідження опубліковано 15 наукових праць. Серед них: 5 статей у провідних наукових фахових виданнях України, 1 стаття у закордонному збірнику (Німеччина, Мюнхен), а також 9 публікацій апробаційного характеру в матеріалах Всеукраїнських і Міжнародних науково-практичних конференцій.

Практичне значення дослідження. Практичне значення дисертації полягає у систематизації та класифікації мовних одиниць, що виступають засобами реалізації тактико-стратегічного арсеналу політичної комунікації переважно в медіа-просторі. Результати дослідження, зокрема виявлені закономірності мовленнєвої поведінки політичних експертів і технологів, розроблені моделі аналізу засобів впливу можуть бути використані у закладах вищої освіти у викладанні курсів із політичної лінгвістики, соціолінгвістики, прагмалінгвістики, теорії комунікації, а також при підготовці фахівців із політичних технологій та зв'язків із громадськістю. Матеріали дослідження пройшли успішну апробацію, зокрема на щорічних конференціях у Національній академії внутрішніх справ, інших провідних ЗВО України та за кордоном.

Зауваження до дисертації та її дискусійні положення. Загалом відзначаючи високий науковий рівень розробок здобувача й обґрунтованість отриманих результатів, вважаємо за доцільне вказати на певні дискусійні положення та висловити такі зауваження:

1. На нашу думку, у контексті першого розділу дослідження є потреба чіткіше розмежувати терміни «мовленнєва агресія» і «комунікативний конфлікт», що є важливими для розуміння деструктивного потенціалу політичного дискурсу.

2. Для повноти висвітлення специфіки ідіостилю мовців варто було б глибше проаналізувати екстралінгвальні чинники (наприклад, роль специфіки інтернет-платформ чи соціальних мереж), що впливають на вибір експертами певних комунікативних стратегій.

3. Бажано було б чіткіше обґрунтувати вибір суб'єктів політичної комунікації – політичних експертів і технологів. Чи відрізняються їхні комунікативні особливості реалізації стратегічно-тактичних інтенцій?

Водночас висловлені зауваження та пропозиції мають винятково дискусійний і рекомендаційний характер, не знижують теоретичної та практичної цінності дослідження.

Загальний висновок. Дисертаційна робота Федорової А. П. «Реалізація комунікативних стратегій і тактик у мовленні сучасних українських політичних

експертів і технологів», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 03 – Гуманітарні науки за спеціальністю 035 – Філологія, є самостійним завершеним науковим дослідженням, яке за актуальністю теми, науково-теоретичним рівнем, новизною, практичним значенням, повнотою викладу результатів у публікаціях дисертанта, обсягом і якістю оформлення відповідає спеціальності 035 Філологія, а також вимогам п. 6-9 Постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (зі змінами), наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», затвердженого Міністерством юстиції України від 03 лютого 2017 року № 155/30023, може бути рекомендована до розгляду в спеціалізованій вченій раді, а її авторка, Федорова Анна Петрівна, за умови успішного захисту заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 035 Філологія.

Рецензент:

доктор філологічних наук,
професор, декан факультету
факультету української філології
та журналістики імені Андрія Малишка
УДУ імені Михайла Драгоманова

